

Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δέκατο τμήμα)

της 29ης Απριλίου 2025*

«Προσφυγή ακυρώσεως – Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Γνώμη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων σχετικά με την εγκυρότητα της συγκατάθεσης στο πλαίσιο του μοντέλου “συγκατάθεση ή πληρωμή” που εφαρμόζεται από τις μεγάλες επιγραμμικές πλατφόρμες – Άρθρο 64, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 – Πράξη μη δεκτική προσφυγής – Απαράδεκτο – Ευθύνη – Ζημία – Αιτιώδης συνάφεια – Προσφυγή προδήλως νόμω αβάσιμη»

Στην υπόθεση T-319/24,

Meta Platforms Ireland Ltd, με έδρα στο Δουβλίνο (Ιρλανδία), εκπροσωπούμενη από τους H.-G. Kamann, F. Louis, M. Braun, A. Vallery, δικηγόρους, τους P. Nolan, B. Johnston, D. Breatnach, και την L. Joyce, solicitors, τον D. McGrath, τις E. Egan McGrath, SC, S. Horan και H. Godfrey, barristers,

προσφεύγουσα-ενάγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων, εκπροσωπούμενου από τις I. Vereecken, M. Gufflet, C. Foglia και N. Peris Brines, επικουρούμενες από τους G. Ryelandt, E. de Lophem, P. Vernet και G. Haumont, δικηγόρους,

καθού-εναγόμενο,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα),

συγκείμενο από τους O. Porchia, πρόεδρο τμήματος, L. Madise (εισηγητή) και S. Verschuur, δικαστές,

γραμματέας: V. Di Bucci

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία, ιδίως δε:

- το δικόγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 27 Ιουνίου 2024,
- την ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων με χωριστό δικόγραφο το οποίο κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 18 Σεπτεμβρίου 2024,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

- τις παρατηρήσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας επί της ένστασης απαραδέκτου τις οποίες κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 31 Οκτωβρίου 2024,
- τις αιτήσεις παρεμβάσεως του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Chamber of Progress που κατατέθηκαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, αντιστοίχως, στις 19 Σεπτεμβρίου, την 1η και στις 2 Οκτωβρίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

- 1 Με την προσφυγή-αγωγή της, η προσφεύγουσα-ενάγουσα, Meta Platforms Ireland Ltd (στο εξής: Meta), ζητεί, αφενός, βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, την ακύρωση της γνώμης 08/2024, της 17ης Απριλίου 2024, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Προστασίας Δεδομένων (στο εξής: ΕΣΠΔ) σχετικά με την εγκυρότητα της συγκατάθεσης στο πλαίσιο του μοντέλου «συγκατάθεση ή πληρωμή» που εφαρμόζεται από τις μεγάλες επιγραμμικές πλατφόρμες (στο εξής: προσβαλλόμενη γνώμη) και, αφετέρου, βάσει του άρθρου 268 ΣΛΕΕ, την αποκατάσταση της ζημίας την οποία φέρεται ότι υπέστη λόγω της γνώμης αυτής.

Ιστορικό της διαφοράς

- 2 Η προσβαλλόμενη γνώμη εκδόθηκε από το ΕΣΠΔ, βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1), κατόπιν αιτήσεως τριών εποπτικών αρχών προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ήτοι της Datatilsynet (Αρχής προστασίας δεδομένων, Νορβηγία), της Autoriteit Persoonsgegevens (Αρχής προστασίας δεδομένων, Κάτω Χώρες) και του Hamburgische Beauftragte für Datenschutz und Informationsfreiheit (επιτρόπου του Αμβούργου για την προστασία των δεδομένων και την ελευθερία της πληροφόρησης, Γερμανία). Οι αρχές αυτές ζήτησαν την έκδοση γνώμης σχετικά με τις συνθήκες και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι πρακτικές των «μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών» που συνίστανται στην προσφορά στους χρήστες της επιλογής μεταξύ, αφενός, της συγκατάθεσης στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς συμπεριφορικής διαφήμισης και, αφετέρου, της καταβολής τιμήματος για τη χρήση της οικείας υπηρεσίας χωρίς υποβολή των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα σε επεξεργασία για τους σκοπούς αυτούς (στο εξής: μοντέλο «συγκατάθεση ή πληρωμή»), μπορούσαν να θεωρηθούν ότι πληρούν την απαίτηση έγκυρης συγκατάθεσης, κατά την έννοια του κανονισμού 2016/679.
- 3 Με την προσβαλλόμενη γνώμη, το ΕΣΠΔ παρέχει έναν κατάλογο στοιχείων που πρέπει να εκτιμώνται, κατά περίπτωση, για να καθοριστεί αν ο υπεύθυνος επεξεργασίας, κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 7, του κανονισμού 2016/679, πρέπει να νοείται ως «μεγάλη επιγραμμική πλατφόρμα» για τους σκοπούς της γνώμης αυτής, επισημαίνοντας συγχρόνως ότι ο εν λόγω κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός και ότι τα ανωτέρω στοιχεία δεν εφαρμόζονται σωρευτικά. Τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνουν το γεγονός ότι η πλατφόρμα προσελκύει μεγάλο αριθμό υποκειμένων των δεδομένων ως χρήστες, τη θέση της επιχείρησης στην αγορά, τον αριθμό των υποκειμένων των δεδομένων, τον όγκο των δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία ή το γεωγραφικό εύρος της δραστηριότητας επεξεργασίας. Διευκρινίζεται ότι η έννοια της

- «επιγραμμικής πλατφόρμας» μπορεί να καλύπτει, χωρίς να περιορίζεται σε αυτές, τις «επιγραμμικές πλατφόρμες», όπως ορίζονται στο άρθρο 3, στοιχείο θ', του κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) (ΕΕ 2022, L 277, σ. 1), και ότι οι «μεγάλες επιγραμμικές πλατφόρμες» μπορούν επίσης να είναι υπεύθυνες επεξεργασίας «πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών», όπως ορίζονται στο άρθρο 33, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, ή «πυλωρών», όπως ορίζονται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Σεπτεμβρίου 2022, σχετικά με διεκδικήσιμες και δίκαιες αγορές στον ψηφιακό τομέα και για την τροποποίηση των οδηγιών (ΕΕ) 2019/1937 και (ΕΕ) 2020/1828 (Πράξη για τις Ψηφιακές Αγορές) (ΕΕ 2022, L 265, σ. 1).
4. Επί της ουσίας, στην προσβαλλόμενη γνώμη, το ΕΣΠΔ εκθέτει ότι, όταν ζητείται από τους χρήστες να συγκατατεθούν στην επεξεργασία των δεδομένων τους προσωπικού χαρακτήρα προκειμένου να τους απευθυνθούν συμπεριφορικές διαφημίσεις, η συγκατάθεση αυτή, για να είναι έγκυρη, πρέπει να λαμβάνεται σύμφωνα με τις αρχές και τους κανόνες που θεσπίζονται με τον κανονισμό 2016/679. Πρέπει, ιδίως, να είναι ελεύθερη, συγκεκριμένη, ρητή και εν πλήρει επιγνώσει και να αφορά επεξεργασίες δεδομένων που διενεργούνται σύμφωνα με τις αρχές της αναγκαιότητας, της αναλογικότητας, του περιορισμού του σκοπού, της ελαχιστοποίησης των δεδομένων και της καλόπιστης συνεργασίας. Το ΕΣΠΔ επισημαίνει ότι η εκτίμηση, από τις αρμόδιες εθνικές εποπτικές αρχές, της τήρησης των προϋποθέσεων αυτών πρέπει να πραγματοποιείται κατά περίπτωση.
5. Το ΕΣΠΔ εκτιμά ότι, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, δεν είναι δυνατόν «μεγάλη επιγραμμική πλατφόρμα», όπως η διαλαμβανόμενη στην προσβαλλόμενη γνώμη, να τηρήσει τις απαιτήσεις σχετικά με την εγκυρότητα της συγκατάθεσης, αν περιορίζεται στην παροχή στον χρήστη της δυνατότητας «διττής» επιλογής μεταξύ της παροχής της συγκατάθεσής του στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τους σκοπούς συμπεριφορικής διαφήμισης και της καταβολής τιμήματος για τη χρήση της οικείας υπηρεσίας χωρίς συμπεριφορική διαφήμιση. Αναφέρει ότι, όταν σχεδιάζουν «εναλλακτική επιλογή» της έκδοσης της υπηρεσίας που βασίζεται στην συμπεριφορική διαφήμιση, οι μεγάλες επιγραμμικές πλατφόρμες θα πρέπει να προτίθενται να προτείνουν στους χρήστες «ισοδύναμη επιλογή» η οποία δεν προϋποθέτει την καταβολή τιμήματος. Αν, ωστόσο, αποφασίσουν να ζητήσουν την καταβολή τιμήματος για την πρόσβαση στην «ισοδύναμη επιλογή», θα πρέπει επίσης να προτίθενται να προτείνουν πρόσθετη επιλογή, δωρεάν και χωρίς συμπεριφορική διαφήμιση, συνοδευόμενη, για παράδειγμα, από είδος διαφήμισης που συνεπάγεται την επεξεργασία μειωμένου (ή μηδενικού) αριθμού δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η διαφήμιση σε μηχανές αναζήτησης, η στοχευμένη διαφήμιση που αφορά θέματα που επιλέγει ο χρήστης ή η γενική διαφήμιση. Κατά το ΕΣΠΔ, στις περισσότερες περιπτώσεις, το ζήτημα κατά πόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα προτείνει άλλη επιλογή χωρίς συμπεριφορική διαφήμιση, δωρεάν, θα επηρεάσει σημαντικά την εκτίμηση της εγκυρότητας της συγκατάθεσης ιδίως όσον αφορά το ζήτημα αν το υποκείμενο των δεδομένων μπορεί να αρνηθεί ή να αποσύρει τη συγκατάθεσή του χωρίς να ζημιωθεί.
6. Όσον αφορά το τελευταίο αυτό σημείο, το ΕΣΠΔ εκθέτει ιδίως ότι είναι σημαντικό το ύψος του ποσού που αξιώνεται ως τίμημα για την επί πληρωμή έκδοση της υπηρεσίας να μην είναι τέτοιο που να εμποδίζει τα υποκείμενα των δεδομένων να επιλέξουν ελεύθερα και να αρνηθούν να παράσχουν τη συγκατάθεσή τους. Επισημαίνει ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν μπορούν να θεωρούνται ως διαπραγματεύσιμο εμπόρευμα και ότι το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων αυτών αποτελεί δικαίωμα που εφαρμόζεται σε όλους, ανεξαρτήτως της καταβολής τιμήματος ή της οικονομικής κατάστασης. Ζημία μπορεί να επέλθει επίσης όταν τα υποκείμενα

των δεδομένων που δεν παρέχουν τη συγκατάθεσή τους δεν καταβάλουν τίμημα και αποκλείονται ως εκ τούτου από την υπηρεσία, ειδικά όταν η υπηρεσία αυτή διαδραματίζει ουσιώδη ρόλο στην καθημερινή ζωή τους ή στη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή ή είναι καθοριστική για την πρόσβαση σε επαγγελματικά δίκτυα.

- 7 Εξάλλου, το ΕΣΠΔ αναφέρει ότι είναι επίσης αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη η θέση του υπεύθυνου επεξεργασίας και η εξουσία που διαθέτει έναντι του υποκειμένου των δεδομένων. Αν, σε δεδομένη περίπτωση, υφίσταται πρόδηλη ανισορροπία μεταξύ του υπευθύνου επεξεργασίας και του υποκειμένου των δεδομένων, το υποκείμενο των δεδομένων μπορεί να αναγκαστεί να λάβει απόφαση που διαφορετικά δεν θα ελάμβανε. Το ΕΣΠΑ προσθέτει ότι, το υποκείμενο των δεδομένων, όταν του προτείνεται μοντέλο «συγκατάθεση ή πληρωμή», θα πρέπει να είναι ελεύθερο να επιλέξει τον σκοπό ή τους διαφορετικούς σκοπούς της επεξεργασίας δεδομένων την οποία αποδέχεται, και όχι να υποχρεώνεται να συγκατατεθεί σε σύνολο σκοπών.
- 8 Η προσβαλλόμενη γνώμη περιέχει επίσης εκτιμήσεις σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η συγκατάθεση που παρέχει ο χρήστης στις μεγάλες επιγραμμικές πλατφόρμες στο πλαίσιο του μοντέλου «συγκατάθεση ή πληρωμή» σχετικά με τη συμπεριφορική διαφήμιση μπορεί να θεωρηθεί ρητή, συγκεκριμένη και εν πλήρει επιγνώσει.

Αιτήματα των διαδίκων

- 9 Η Meta ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
  - να ακυρώσει την προσβαλλόμενη γνώμη στο σύνολό της ή, επικουρικώς, στα οικεία τμήματά της·
  - λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης:
    - να διατάξει το ΕΣΠΔ να λάβει όλα τα μέτρα για να θέσει τέρμα στην παράβαση που διαπράχθηκε λόγω της έκδοσης της προσβαλλόμενης γνώμης, συμπεριλαμβανομένης της ανάκλησής της·
    - να διατάξει το ΕΣΠΔ να της καταβάλει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη λόγω της προσβαλλόμενης γνώμης·
    - να διατάξει τους διαδίκους να ενημερώσουν το Γενικό Δικαστήριο, εντός τριών μηνών από την έκδοση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, σχετικά με το ποσό της αποζημίωσης που καταβλήθηκε στο πλαίσιο συμφωνίας·
    - να διατάξει τους διαδίκους, ελλείψει συμφωνίας, να διαβιβάσουν στο Γενικό Δικαστήριο, εντός της ίδιας προθεσμίας, έκθεση των απόψεών τους τεκμηριωμένων με αριθμητικά στοιχεία·
    - να κρίνει ότι η προσβαλλόμενη γνώμη δεν μπορούσε βασίμως να επιβάλει απαίτηση πρόσθετης δωρεάν εναλλακτικής επιλογής·

- να διατάξει κάθε άλλη μορφή αποκατάστασης σύμφωνα με τις γενικές αρχές της εξωσυμβατικής ευθύνης που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης σε είδος και αναγνωριστικής απόφασης, που θα κρίνει πρόσφορη·
  - να καταδικάσει το ΕΣΠΔ στα δικαστικά έξοδα.
- 10 Με την ένσταση απαραδέκτου, προβληθείσα δυνάμει του άρθρου 130, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, το ΕΣΠΔ ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή ακυρώσεως ως अपαράδεκτη·
  - να απορρίψει την αγωγή λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης ως απαράδεκτη·
  - να καταδικάσει τη Meta στα δικαστικά έξοδα.
- 11 Με τις παρατηρήσεις της επί της ένστασης απαραδέκτου, η Meta ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την ένσταση απαραδέκτου·
  - να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

- 12 Δυνάμει του άρθρου 130, παράγραφοι 1 και 7, του Κανονισμού Διαδικασίας, αν ο καθού το ζητήσει, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να κρίνει με διάταξη επί του απαραδέκτου χωρίς να εισέλθει στην ουσία. Εξάλλου, κατά το άρθρο 126 του ίδιου Κανονισμού, όταν η προσφυγή είναι προδήλως αβάσιμη, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη, χωρίς να συνεχίσει τη διαδικασία.
- 13 Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας ότι έχει επαρκώς ενημερωθεί από τα στοιχεία της δικογραφίας, αποφασίζει να αποφανθεί χωρίς να συνεχίσει τη διαδικασία.

Επί του ακυρωτικού αιτήματος

- 14 Το ΕΣΠΔ εγείρει ένσταση απαραδέκτου του ακυρωτικού αιτήματος προβάλλοντας ότι η προσβαλλόμενη γνώμη, αφενός, δεν συνιστά πράξη δεκτική προσφυγής και, αφετέρου, δεν αφορά άμεσα και ατομικά τη Meta.
- 15 Όσον αφορά τον πρώτο λόγο απαραδέκτου, το ΕΣΠΔ υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη γνώμη δεν παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα επί της κατάστασης της Meta. Οι γνώμες που εκδίδονται βάσει του άρθρου 64 του κανονισμού 2016/679 διαφέρουν, κατά την άποψη του ΕΣΠΔ, από τις δεσμευτικές αποφάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 65, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, στο μέτρο που δεν έχουν έννομα αποτελέσματα. Συναφώς, πάντοτε κατά το ΕΣΠΔ, το άρθρο 64, παράγραφος 7, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει απλώς ότι οι αρμόδιες εποπτικές αρχές πρέπει να «λαμβάνουν ιδιαιτέρως υπόψη» τις γνώμες αυτές, ενώ μόνον μια ενδεχόμενη μεταγενέστερη δεσμευτική απόφαση μπορεί να καταστήσει υποχρεωτικό το περιεχόμενο τέτοιας γνώμης για εποπτική αρχή.

- 16 Η Meta, καταρχάς, προβάλλει ότι το να θεωρείται απαράδεκτη προσφυγή ακυρώσεως κατά γνώμης του ΕΣΠΔ εκδοθείσας βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 2, του κανονισμού 2016/679 υπονομεύει την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι τα υποκείμενα των δεδομένων μπορούν να κινήσουν δικαστική διαδικασία στηριζόμενα σε τέτοια γνώμη ενώπιον των δικαστηρίων των συμβαλλομένων στη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) κρατών μη μελών της Ένωσης, στα οποία ο κανονισμός 2016/679 εφαρμόζεται δυνάμει της εν λόγω Συμφωνίας. Ωστόσο, τα δικαστήρια αυτά δεν μπορούν να υποβάλουν προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκτίμηση του κύρους της γνώμης αυτής, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, λόγω κινδύνου δημιουργίας σύγκρουσης στην ερμηνεία και την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Συνεπώς, η νομιμότητα μιας τέτοιας γνώμης θα πρέπει να μπορεί να ελεγχθεί εξ ορισμού στο πλαίσιο της εξέτασης προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, όπερ καθιστά δυνατή την ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου σε ολόκληρο τον ΕΟΧ.
- 17 Εν συνεχεία, με τις παρατηρήσεις της επί της ένστασης απαραδέκτου, η Meta, ισχυρίζεται ότι, η απόρριψη της προσφυγής ακυρώσεως ως απαράδεκτης θα συνεπαγόταν προσβολή του δικαιώματός της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το ΕΣΠΔ χρησιμοποίησε μια τυπικώς μη δεσμευτική πράξη για να επιβάλει κανόνες που αφορούν ειδικά τη Meta, επιδιώκοντας να αποφευχθεί ο άμεσος έλεγχος εκ μέρους του δικαστή της Ένωσης. Για τον λόγο αυτόν, η προσφυγή ακυρώσεως παρέχει τη δυνατότητα ενάσκησης του ως άνω δικαιώματος.
- 18 Τέλος, κατά τη Meta, η προσβαλλόμενη γνώμη παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, ανεξαρτήτως της μορφής της. Ειδικότερα, το ΕΣΠΔ έχει, *de facto*, τη δυνατότητα να υποχρεώσει τις εθνικές εποπτικές αρχές να σεβαστούν γνώμη εκδοθείσα βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 2, του κανονισμού 2016/679 εκδίδοντας για τον σκοπό αυτό δεσμευτική απόφαση, όπως προβλέπεται στο άρθρο 65, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του ίδιου κανονισμού. Τα πραγματικά περιστατικά καταδεικνύουν ότι το ΕΣΠΔ επιχειρεί να επιβάλει τις απόψεις του στην Data Protection Commission (αρχή προστασίας δεδομένων, Ιρλανδία), η οποία αποτελεί την επικεφαλής αρχή για την εξέταση των υποθέσεων που αφορούν τη Meta. Το ύφος της διατύπωσης της προσβαλλόμενης γνώμης υποδηλώνει ότι το περιθώριο εκτίμησης των εποπτικών αρχών και το περιθώριο αυτοαξιολόγησης των μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών είναι εξαιρετικά περιορισμένα, αν όχι ανύπαρκτα. Η προκειμένη περίπτωση διαφέρει από την περίπτωση της υπόθεσης επί της οποίας εκδόθηκε η επικαλούμενη από το ΕΣΠΔ διάταξη της 9ης Ιουλίου 2019, VodafoneZiggo Group κατά Επιτροπής (T-660/18, EU:T:2019:546), η οποία αφορούσε τις παρατηρήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής διαδικασίας διαβούλευσης κατά την οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία πλαίσιο) (ΕΕ 2002, L 108, σ. 33), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με την οδηγία 2009/140/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009 (ΕΕ 2009, L 337, σ. 37). Πράγματι, η προσβαλλόμενη γνώμη εκδόθηκε στο πλαίσιο του «μηχανισμού συνεκτικότητας» που θεσπίστηκε με τον κανονισμό 2016/679 και όχι στο πλαίσιο διαδικασίας διαβούλευσης. Η Meta προσθέτει, κατ' ουσίαν, ότι η προσβαλλόμενη γνώμη παράγει δεσμευτικά έναντι της ίδιας έννομα αποτελέσματα, στο μέτρο που δεν λαμβάνει υπόψη την εκτίμηση στην οποία προέβη το Δικαστήριο με την προδικαστική απόφαση της 4ης Ιουλίου 2023, Meta Platforms κ.λπ. (Γενικοί όροι χρήσης κοινωνικού δικτύου) (C-252/21, EU:C:2023:537), στη σκέψη 150 της οποίας δεν αποκλείεται η νομιμότητα, υπό το πρίσμα του κανονισμού 2016/679, του μοντέλου «συγκατάθεση ή πληρωμή».

- 19 Κατά πάγια νομολογία, η προσφυγή ακυρώσεως, που προβλέπεται στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ, μπορεί να ασκηθεί κατά οποιασδήποτε πράξεως των θεσμικών οργάνων, των λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης, ανεξαρτήτως της φύσεως ή της μορφής της, η οποία σκοπεί στην παραγωγή δεσμευτικών εννόμων αποτελεσμάτων, ικανών να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική του κατάσταση (πρβλ. αποφάσεις της 11ης Νοεμβρίου 1981, IBM κατά Επιτροπής, 60/81, EU:C:1981:264, σκέψη 9, και της 18ης Νοεμβρίου 2010, NDSHT κατά Επιτροπής, C-322/09 P, EU:C:2010:701, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 20 Για να διαπιστωθεί αν πράξη παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, πρέπει να εξετάζεται η ουσία της και να εκτιμώνται τα αποτελέσματα αυτά με γνώμονα αντικειμενικά κριτήρια, όπως το περιεχόμενο της ίδιας της πράξης, λαμβανομένων ενδεχομένως υπόψη του πλαισίου εντός του οποίου εκδόθηκε και των εξουσιών του θεσμικού οργάνου που την εξέδωσε (βλ. απόφαση της 20ής Φεβρουαρίου 2018, Βέλγιο κατά Επιτροπής, C-16/16 P, EU:C:2018:79, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 21 Όσον αφορά το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης γνώμης, όπως προκύπτει από τη σύνοψη που παρατίθεται στις σκέψεις 4 έως 8 ανωτέρω, η πράξη αυτή παρέχει πλαίσιο ανάλυσης του μοντέλου «συγκατάθεση ή πληρωμή» των μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών υπό το πρίσμα των κανόνων που θεσπίζει ο κανονισμός 2016/679 σχετικά με την εγκυρότητα της συγκατάθεσης, υπενθυμίζοντας στις εποπτικές αρχές τις πτυχές που οφείλουν να εξετάζουν. Το ΕΣΠΔ υποδεικνύει στη γνώμη αυτή επανειλημμένως ότι η ανάλυση πρέπει να πραγματοποιείται κατά περίπτωση.
- 22 Βεβαίως, το ΕΣΠΔ εστιάζει, με την προσβαλλόμενη γνώμη, στην κατάσταση στην οποία μεγάλη επιγραμμική πλατφόρμα δεν προτείνει στον χρήστη δωρεάν εναλλακτική επιλογή έναντι της παροχής συγκατάθεσης στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς συμπεριφορικής διαφήμισης, αλλά μόνο εναλλακτική επιλογή επί πληρωμή, και αναφέρει ότι, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, η κατάσταση αυτή μπορεί να θίξει την εγκυρότητα της συγκατάθεσης, εφόσον αυτή παρασχεθεί. Εντούτοις, το ΕΣΠΔ επισημαίνει, με την προσβαλλόμενη γνώμη, ότι η εν λόγω εκτίμηση εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων η σημασία της επίμαχης υπηρεσίας για την κοινωνική ή επαγγελματική ζωή των χρηστών και το κόστος της επί πληρωμή εναλλακτικής. Αναφέρει επίσης διάφορες δυνατότητες εναλλακτικών επιλογών επί πληρωμή.
- 23 Επιπροσθέτως, όπως παρατηρεί η Meta, μολονότι η προσβαλλόμενη γνώμη χρησιμοποιεί φράσεις όπως «θα έπρεπε» ή «δεν θα έπρεπε» ή «στην πλειονότητα των περιπτώσεων», εντούτοις τα χωρία που περιέχουν τις φράσεις αυτές, λαμβανομένου υπόψη ολόκληρου του εγγράφου, φαίνεται μάλλον να υποδηλώνουν ότι χρειάζεται να αναλυθούν διεξοδικότερα οι λύσεις που θα μπορούσε να προτείνει κάθε μεγάλη επιγραμμική πλατφόρμα στους χρήστες ως εναλλακτική επιλογή έναντι της παροχής της συγκατάθεσής τους να λαμβάνουν συμπεριφορική διαφήμιση παρά να καταδικάζουν γενικά το μοντέλο «συγκατάθεση ή πληρωμή» για τις πλατφόρμες αυτές. Συγκεκριμένα, για παράδειγμα, τα σημεία 180 και 181 της προσβαλλόμενης γνώμης, τα οποία αποτελούν μέρος των συμπερασμάτων και στα οποία δίνει έμφαση η Meta, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε συνδυασμό με το επόμενο σημείο της γνώμης αυτής, στο οποίο υπενθυμίζεται το σύνολο των στοιχείων που πρέπει να συνεκτιμώνται για να διαπιστωθεί αν η παρεχόμενη σε μεγάλη επιγραμμική πλατφόρμα συγκατάθεση βάσει του μοντέλου «συγκατάθεση ή πληρωμή» είναι έγκυρη.

- 24 Από το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης γνώμης δεν μπορεί συνεπώς να συναχθεί ότι προορίζεται να παραγάγει αφ' εαυτής δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα.
- 25 Επιπλέον, το γεγονός ότι η προσβαλλόμενη γνώμη εκδόθηκε ενώ διάφορες εποπτικές αρχές εξέταζαν τα μοντέλα «συγκατάθεση ή πληρωμή» μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών, ιδίως το μοντέλο που εφάρμοζε η Meta, δεν μπορεί, αυτό καθ'αυτό, να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω γνώμη έχει δεσμευτικό χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, υπάρχουν διάφορα εργαλεία για να επιτευχθεί συνεκτική εφαρμογή του κανονισμού 2016/679, όπως προβλέπεται στο άρθρο 63 του κανονισμού αυτού, ορισμένα εκ των οποίων έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, και άλλα μόνο συμβουλευτικό χαρακτήρα.
- 26 Επί του ως άνω ζητήματος, η προσβαλλόμενη γνώμη εκδόθηκε, όπως προκύπτει από το προοίμιο και τα σημεία 7 έως 12 αυτής, βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 2, του κανονισμού 2016/679. Η διάταξη αυτή προβλέπει τα εξής:
- «Κάθε εποπτική αρχή, ο Πρόεδρος του [ΕΣΠΔ] ή η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει την εξέταση οποιουδήποτε ζητήματος γενικής εφαρμογής ή ζητήματος που παράγει αποτελέσματα σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη από το [ΕΣΠΔ], με σκοπό τη έκδοση γνωμοδότησης, ιδίως όταν αρμόδια εποπτική αρχή δεν συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις περί αμοιβαίας συνδρομής σύμφωνα με το άρθρο 61 ή περί κοινών επιχειρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 62.»
- 27 Η προσβαλλόμενη γνώμη δεν συνδέεται με τις περιστάσεις που περιγράφονται στο τελευταίο σκέλος της φράσης της διάταξης αυτής, αλλά αφορά «ζήτημα γενικής εφαρμογής», ήτοι, όπως εκτίθεται στη σκέψη 2 ανωτέρω, το ζήτημα υπό ποιες συνθήκες και προϋποθέσεις το μοντέλο «συγκατάθεση ή πληρωμή» των μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών μπορεί να θεωρηθεί ότι πληροί την απαίτηση έγκυρης συγκατάθεσης, κατά την έννοια του κανονισμού 2016/679 (βλ. σημείο 3 της προσβαλλόμενης γνώμης).
- 28 Αντιθέτως προς όσα προβάλλει το ΕΣΠΔ, ο κανονισμός 2016/679 δεν περιλαμβάνει διάταξη η οποία να υποχρεώνει τις εποπτικές αρχές να «λαμβάνουν ιδιαιτέρως υπόψη» γνώμη που βασίζεται στο άρθρο 64, παράγραφος 2. Η υποχρέωση να «λαμβάνεται ιδιαιτέρως υπόψη» η γνώμη του ΕΣΠΔ, όπως εκφράζεται στην παράγραφο 7 του άρθρου αυτού, εφαρμόζεται υπέρ των γνωμών οι οποίες εκδίδονται βάσει της παραγράφου 1 του εν λόγω άρθρου και δεν αφορούν γενικά ζητήματα, αλλά ορισμένα είδη σχεδίων ειδικών αποφάσεων των εποπτικών αρχών, τα οποία οι αρχές αυτές πρέπει να ανακοινώνουν στο ΕΣΠΔ κατά τη διαδικασία έκδοσης των ως άνω αποφάσεων. Αν δεν προτίθεται να ακολουθήσει, στο σύνολό της ή εν μέρει, τη γνώμη που της απευθύνεται επί τη βάση αυτή, η οικεία εποπτική αρχή πρέπει να ενημερώσει σχετικά τον Πρόεδρο του ΕΣΠΔ, πράγμα που συνεπάγεται την ενεργοποίηση της διαδικασίας έκδοσης δεσμευτικής απόφασης του ΕΣΠΔ, όπως προβλέπει η παράγραφος 8 του ίδιου άρθρου. Τέτοιο καθεστώς δεν προβλέπεται όσον αφορά τις γνώμες του ΕΣΠΔ επί γενικών ζητημάτων, οι οποίες εκδίδονται βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 2, του κανονισμού 2016/679, όπως η προσβαλλόμενη γνώμη. Πρόκειται, συνεπώς, για γνώμες στις οποίες δεν αποδίδεται καμία ιδιαίτερη δεσμευτική ισχύς.
- 29 Βεβαίως, το άρθρο 65, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του ίδιου κανονισμού ορίζει ότι το ΕΣΠΔ εκδίδει δεσμευτική απόφαση «εάν μια αρμόδια εποπτική αρχή δεν ζητήσει τη γνώμη του [ΕΣΠΔ] στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 64 παράγραφος 1 ή δεν ακολουθήσει τη γνώμη του [ΕΣΠΔ] που εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 64» και ότι, «[σ]την περίπτωση αυτή, κάθε ενδιαφερόμενη εποπτική αρχή ή η Επιτροπή μπορεί να ανακοινώσει το θέμα στο [ΕΣΠΔ]». Επιπροσθέτως, όσον αφορά τη γνώμη επί γενικών ζητημάτων ουσίας, όπως εν προκειμένω, αν,

στο πλαίσιο διαδικασίας που διεξάγει επικεφαλής εποπτική αρχή σχετικά με μία ή περισσότερες συγκεκριμένες διασυνοριακές πράξεις επεξεργασίας δεδομένων, η αρχή αυτή διαφοροποιηθεί, εν όλω ή εν μέρει, από τέτοιου είδους γνώμη του ΕΣΠΔ μέσω σχεδίου αποφάσεως που οφείλει να εκδώσει βάσει του άρθρου 60, παράγραφος 3, του κανονισμού 2016/679, είναι πιθανό το ΕΣΠΔ να αναθεωρήσει το ζήτημα που συζητήθηκε, εκδίδοντας, ως εκ τούτου, δεσμευτική απόφαση βάσει του άρθρου 65, παράγραφος 1, στοιχείο α', του ίδιου κανονισμού. Εντούτοις, και στις δύο περιπτώσεις, η γνώμη που εκδίδεται βάσει του άρθρου 64, παράγραφος 2, του κανονισμού 2016/679, όπως η προσβαλλόμενη γνώμη, δεν έχει χαρακτήρα αυτής καθεαυτήν δεσμευτικής πράξης, καθόσον, λαμβανομένων υπόψη των εξουσιών του ΕΣΠΔ, οι κατευθύνσεις που περιέχει μπορούν, ενδεχομένως, να ερμηνευθούν μεταγενέστερα ως υποχρεωτικές οδηγίες για τις εποπτικές αρχές μόνο με δεσμευτική απόφαση επακόλουθη της γνώμης αυτής. Το γεγονός, το οποίο επισημαίνει η Meta, ότι τέτοια γνώμη αποτελεί ένα εκ των εργαλείων του μηχανισμού συνεκτικότητας που προβλέπεται στον κανονισμό 2016/679 δεν μεταβάλλει το ανωτέρω συμπέρασμα. Συγκεκριμένα, ο μηχανισμός αυτός, όπως ακριβώς οι κανόνες συνεργασίας μεταξύ εποπτικών αρχών, προβλέπει στάδιο διαβούλευσης, μη δεσμευτικό, προτού, ενδεχομένως, εκδοθούν δεσμευτικές αποφάσεις του ΕΣΠΔ.

- 30 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη γνώμη δεν παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων.
- 31 Το ίδιο ισχύει κατά μείζονα λόγο όσον αφορά τη Meta. Ειδικότερα, ακόμη και αν η κατάσταση της είναι αυτή την οποία αφορά η προσβαλλόμενη γνώμη, ελλείψει πλήρους ανάλυσης της περίπτωσης της –στην οποία οφείλουν πρωτίστως, όσον αφορά τις δημόσιες αρχές, οι αρμόδιες εποπτικές αρχές να προβούν– η εν λόγω γνώμη δεν μπορεί εν πάση περιπτώσει να παράγει δεσμευτικά έναντι της ανωτέρω εταιρίας έννομα αποτελέσματα και να μεταβάλει ουσιωδώς τη νομική της κατάσταση.
- 32 Ομοίως, αν η Meta αποφασίσει να εφαρμόσει, με δική της πρωτοβουλία, το πλαίσιο ανάλυσης που εκτίθεται στην προσβαλλόμενη γνώμη και να συναγάγει από αυτό συνέπειες ή αν η ιρλανδική αρχή προστασίας δεδομένων εφαρμόσει η ίδια το εν λόγω πλαίσιο ανάλυσης, λαμβάνοντας ενδεχομένως τα προβλεπόμενα στο άρθρο 58, παράγραφος 2, του κανονισμού 2016/679 διορθωτικά μέτρα έναντι της Meta, θα το πράξουν χωρίς να υποχρεούνται νομικά προς τούτο από την προσβαλλόμενη γνώμη.
- 33 Συναφώς, το γεγονός, το οποίο επισημαίνεται από τη Meta, ότι η ιρλανδική αρχή προστασίας δεδομένων την ενημέρωσε ότι θεωρούσε εαυτό υποχρεωμένο να λάβει υπόψη την προσβαλλόμενη γνώμη, επικαλούμενη το άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού 2016/679, κατά το οποίο κάθε εποπτική αρχή συνεργάζεται με τις άλλες εποπτικές αρχές με σκοπό να διασφαλίσει τη συνεκτικότητα της εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού, δεν προσδίδει στην προσβαλλόμενη γνώμη δεσμευτικό χαρακτήρα, τον οποίο η γνώμη δεν έχει αφ' εαυτής και τον οποίο δεν της προσδίδει ούτε η εν λόγω υποχρέωση συνεργασίας. Συγκεκριμένα, η υποχρέωση συνεργασίας για την εφαρμογή εναρμονισμένης πολιτικής εντός της Ένωσης δεν μπορεί να προσδώσει σε μη δεσμευτικές πράξεις της Ένωσης δεσμευτικό χαρακτήρα, ακόμη και αν οι πράξεις αυτές πρέπει να ληφθούν υπόψη (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2014, Mediaset, C-69/13, EU:C:2014:71, σκέψεις 27 έως 32).
- 34 Επιπλέον, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Meta, το ενδεχόμενο έκδοσης μεταγενέστερης δεσμευτικής απόφασης του ΕΣΠΔ η οποία θα απευθύνεται στις αρμόδιες εποπτικές αρχές που εξετάζουν το εφαρμοζόμενο από τη Meta μοντέλο «συγκατάθεση ή πληρωμή» και στην οποία θα επαναλαμβάνεται εν όλω ή εν μέρει το πλαίσιο ανάλυσης που εκτίθεται στην προσβαλλόμενη

- γνώμη, δεν αρκεί για να θεωρηθεί ότι η γνώμη αυτή είναι εξαρχής δεσμευτική. Εξάλλου, δεν αποκλείεται η συγκεκριμένη επίμαχη εξέταση να οδηγήσει σε επανεκτίμηση, για την υπόθεση αυτή, των γενικών κατευθύνσεων που περιλαμβάνονται στην προσβαλλόμενη γνώμη.
- 35 Επιπροσθέτως, ακόμη και αν υποθεθεί ότι, όπως υποστηρίζει η Meta, η προσβαλλόμενη γνώμη δεν λαμβάνει υπόψη την εκτίμηση των μοντέλων «συγκατάθεση ή πληρωμή» στην οποία προέβη το Δικαστήριο με την προδικαστική απόφαση της 4ης Ιουλίου 2023, Meta Platforms κ.λπ. (Γενικοί όροι χρήσης κοινωνικού δικτύου) (C-252/21, EU:C:2023:537), δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι μεταβάλλει τη νομική κατάσταση της Meta, λαμβανομένου υπόψη του μη δεσμευτικού χαρακτήρα της γνώμης αυτής.
- 36 Βάσει όλων των ανωτέρω σκέψεων, συνάγεται ότι η προσβαλλόμενη γνώμη δεν συνιστά πράξη δεκτική προσφυγής ασκούμενης από τη Meta.
- 37 Το συμπέρασμα αυτό δεν προσβάλλει, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Meta, το δικαίωμά της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη γνώμη δεν παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, το γεγονός ότι δεν μπορεί να προσβληθεί από τη Meta στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως δεν συνιστά προσβολή του δικαιώματός της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Οι εκτιμήσεις που περιέχει μπορούν να επηρεάσουν ευθέως τη Meta μόνον αν περιληφθούν σε απόφαση εποπτικής αρχής ή δικαστηρίου κράτους μέλους ή άλλου συμβαλλόμενου στη Συμφωνία ΕΟΧ κράτους. Στην περίπτωση αυτήν, οι ως άνω αποφάσεις μπορούν να εξεταστούν ή θα έχουν εξεταστεί από δικαστήριο που πληροί τις απαιτήσεις του εν λόγω άρθρου.
- 38 Το συμπέρασμα κατά το οποίο η προσβαλλόμενη γνώμη δεν συνιστά πράξη δεκτική προσφυγής ασκούμενης από τη Meta δεν αναιρείται ούτε από την επιχειρηματολογία της κατά την οποία το περιεχόμενο της γνώμης αυτής μπορεί να εκτιμηθεί διαφορετικά από τα δικαστήρια συμβαλλόμενων στη Συμφωνία ΕΟΧ κρατών μη μελών της Ένωσης και από τα δικαστήρια κρατών μελών της Ένωσης, τα οποία αντιθέτως προς τα πρώτα, μπορούν να απευθύνουν επ' αυτού προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο, γεγονός που μπορεί να θίξει την ενότητα του δικαίου της Ένωσης.
- 39 Πράγματι, τέτοιο ενδεχόμενο είναι εγγενές στο σύστημα που θεσπίζεται με τη Συμφωνία ΕΟΧ προκειμένου να διασφαλίζεται η ορθή υλοποίηση των κανόνων που έχουν εφαρμογή δυνάμει της Συμφωνίας αυτής. Το εν λόγω σύστημα στηρίζεται σε δύο πυλώνες εποπτείας και δικαστικού ελέγχου, με τον πρώτο να έχει εφαρμογή στα κράτη μέλη της Ένωσης και τον δεύτερο στα λοιπά συμβαλλόμενα στη Συμφωνία ΕΟΧ κράτη. Όσον αφορά τα τελευταία αυτά κράτη, προβλέπεται ιδίως στο άρθρο 108, παράγραφος 2, της εν λόγω Συμφωνίας και στο άρθρο 34 της Συμφωνίας μεταξύ των κρατών της ΕΖΕΣ για τη σύσταση Εποπτεύουσας Αρχής και Δικαστηρίου (ΕΕ 1994, L 344, σ. 1), ότι δικαστήριο των κρατών αυτών μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ) να διατυπώσει συμβουλευτική γνώμη για την ερμηνεία των εν λόγω κανόνων και, συνεπώς, μεταξύ άλλων, για την ερμηνεία του κανονισμού 2016/679. Εφόσον επιληφθεί στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο της ΕΖΕΣ μπορεί επομένως να υποδείξει σε ποιο βαθμό κρίνει ότι οι εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στην προσβαλλόμενη γνώμη συνάδουν με τον κανονισμό 2016/679. Μπορεί επίσης, αν κριθεί αναγκαίο, να υποδείξει ότι οι εκτιμήσεις αυτές δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα. Όσον αφορά τα κράτη μέλη της Ένωσης, δικαστήριο των κρατών αυτών μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να εκτιμήσει το κύρος της προσβαλλόμενης γνώμης. Συγκεκριμένα, μολονότι το άρθρο 263 ΣΛΕΕ αποκλείει τον έλεγχο του Δικαστηρίου στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως επί των πράξεων που δεν παράγουν

δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, το Δικαστήριο δύναται, βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, να εκτιμήσει το κύρος τέτοιων πράξεων όταν αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις (βλ. απόφαση της 15ης Ιουλίου 2021, FBF, C-911/19, EU:C:2021:599, σκέψη 54 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

40. Επισημαίνεται ότι είναι πιθανό να προκύψουν διαφορετικές εκτιμήσεις μεταξύ του Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου της ΕΖΕΣ σχετικά με πράξη της Ένωσης κατά το πέρας των ανωτέρω διαδικασιών σε οποιονδήποτε από τους πολυάριθμους τομείς που διέπονται από τη Συμφωνία ΕΟΧ. Τυχόν αποδοχή της συλλογιστικής της Meta, κατά την οποία, για να αποτραπεί το ενδεχόμενο διαφορετικών εκτιμήσεων, θα έπρεπε να γίνει δεκτή προσφυγή ακυρώσεως κατά μη δεσμευτικής πράξης της Ένωσης, θα συνεπαγόταν επομένως παραβίαση και σημαντική ανατροπή των προϋποθέσεων του παραδεκτού των προσφυγών ακυρώσεως όπως αυτές καθορίζονται στο άρθρο 263 ΣΛΕΕ.
41. Το ενδεχόμενο να θιγεί η ενότητα του δικαίου της Ένωσης, όπως εκτίθεται από τη Meta, είναι κατά συνέπεια, δυνητικό μειονέκτημα που συνδέεται με το γεγονός ότι οι κανόνες της Ένωσης εφαρμόζονται δυνάμει διεθνούς συμφωνίας εκτός του εδάφους των κρατών μελών της Ένωσης, σε άλλο δικαιοδοτικό σύστημα. Το δυνητικό αυτό μειονέκτημα, το οποίο εξάλλου λαμβάνεται υπόψη στη Συμφωνία ΕΟΧ, το άρθρο 111 της οποίας προβλέπει μηχανισμό διευθέτησης των διαφορών στον οποίο παρεμβαίνει κατά περίπτωση το Δικαστήριο, δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την παράβαση των κανόνων της Ένωσης εντός αυτής.
42. Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε το ΕΣΠΔ πρέπει να γίνει δεκτή, καθόσον στρέφεται κατά του ακυρωτικού αιτήματος, και, κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί το αίτημα αυτό ως απαράδεκτο, χωρίς να είναι αναγκαία η κρίση επί του άλλου λόγου απαραδέκτου που επικαλείται το ΕΣΠΔ.

Σχετικά με το αποζημιωτικό αίτημα

43. Το ΕΣΠΔ προβάλλει επίσης το απαράδεκτο του αποζημιωτικού αιτήματος, για τον λόγο, κατ' ουσίαν, ότι συνδέεται στενά με το ακυρωτικό αίτημα, το οποίο πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.
44. Υπενθυμίζεται ότι στον δικαστή της Ένωσης εναπόκειται να εκτιμήσει αν, υπό τις περιστάσεις της εκάστοτε υποθέσεως, είναι δικαιολογημένη, από απόψεως ορθής απονομής της δικαιοσύνης, η επί της ουσίας απόρριψη της προσφυγής χωρίς προηγούμενη απόφαση επί του απαραδέκτου. Εν προκειμένω, πρέπει, για λόγους οικονομίας της διαδικασίας, να εξεταστεί ευθύς εξαρχής το βάσιμο του αποζημιωτικού αιτήματος, χωρίς προηγούμενη απόφαση επί του παραδεκτού του, καθόσον το αίτημα αυτό είναι, για τους λόγους που εκτίθενται κατωτέρω, προδήλως αβάσιμο (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2002, Συμβούλιο κατά Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, σκέψεις 51 και 52).
45. Η Meta εκθέτει ότι, εκδίδοντας την προσβαλλόμενη γνώμη, το ΕΣΠΔ παρέβη κατάφωρα κανόνες δικαίου που έχουν ως σκοπό να της απονείμουν δικαιώματα. Εξ αυτού θα υποστεί επικείμενη ζημία που μπορεί να προβλεφθεί με επαρκή βεβαιότητα. Ισχυρίζεται ότι οι χρήστες των εφαρμογών της θα επιλέξουν μαζικά τη δωρεάν εναλλακτική επιλογή την οποία θα υποχρεούται να τους προτείνει δυνάμει της προσβαλλόμενης γνώμης, επιπλέον της επιλογής μεταξύ της παροχής της συγκατάθεσής τους να λαμβάνουν συμπεριφορική διαφήμιση και της πληρωμής για τη χρήση της οικείας υπηρεσίας χωρίς τέτοιου είδους διαφήμιση. Τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα σημαντική μείωση, αφενός, των διαφημιστικών της εσόδων από τους διαφημιζόμενους που

προτίθενται να πληρώσουν μεν καλή τιμή προκειμένου να τοποθετήσουν συμπεριφορική διαφήμιση, αλλά χαμηλότερη τιμή για άλλα είδη διαφήμισης και, αφετέρου, των εσόδων από συνδρομές των χρηστών της για υπηρεσίες χωρίς διαφήμιση. Ακόμη και αν η προσβαλλόμενη γνώμη είχε μόνο προσωρινό χαρακτήρα και ακυρώθηκε σε συγκεκριμένο χρόνο, η Meta ενδέχεται να έχει απωλέσει οριστικά ορισμένους διαφημιζόμενους. Επιπλέον, υφίσταται άμεση αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της προσβαλλόμενης γνώμης και της προβαλλόμενης ζημίας, δεδομένου ότι η γνώμη αυτή αποτελεί την καθοριστική αιτία της ζημίας. Το ΕΣΠΔ είχε πράγματι, κατά την άποψη της Meta, την πρόθεση η γνώμη αυτή να εκληφθεί ως δεσμευτική και πρέπει να συνεκτιμηθεί ο κίνδυνος το περιεχόμενό της να περιληφθεί σε δεσμευτικές αποφάσεις του ίδιου οργάνου ή των δικαστηρίων, ιδίως των δικαστηρίων των συμβαλλομένων στη Συμφωνία ΕΟΧ κρατών της ΕΖΕΣ που δεν μπορούν να υποβάλουν στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με το κύρος της. Η Meta επαναλαμβάνει συναφώς, ιδίως, τα επιχειρήματα που προέβαλε για να υποστηρίξει ότι η προσβαλλόμενη γνώμη παράγει δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα (βλ. σκέψη 18 ανωτέρω).

- 46 Προς αποκατάσταση της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης, η Meta ζητεί τη λήψη των μέτρων που αναφέρει στα αιτήματά της, τα οποία εκτίθενται στη σκέψη 9, δεύτερη περίπτωση, ανωτέρω.
- 47 Κατά πάγια νομολογία, η εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, θεμελιώνεται εφόσον συντρέχουν τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις, ήτοι ο παράνομος χαρακτήρας της συμπεριφοράς που προσάπτεται στα θεσμικά ή άλλα όργανα ή οργανισμούς της Ένωσης, το υποστατό της ζημίας και η ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της συμπεριφοράς αυτής και της προβαλλόμενης ζημίας (πρβλ. αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2000, Bergaderm και Goupil κατά Επιτροπής, C-352/98 P, EU:C:2000:361, σκέψεις 39 έως 42, και της 28ης Οκτωβρίου 2021, Vialto Consulting κατά Επιτροπής, C-650/19 P, EU:C:2021:879, σκέψη 138).
- 48 Ο σωρευτικός χαρακτήρας των ως άνω προϋποθέσεων συνεπάγεται ότι, εφόσον δεν πληρούνται μία εξ αυτών των προϋποθέσεων, η αγωγή αποζημίωσης πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της χωρίς να απαιτείται να εξεταστούν οι λοιπές προϋποθέσεις (βλ. απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2021, Dalli κατά Επιτροπής, C-615/19 P, EU:C:2021:133, σκέψη 42 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Επιπροσθέτως, ο δικαστής της Ένωσης δεν υποχρεούται να εξετάζει αν οι εν λόγω προϋποθέσεις πληρούνται με συγκεκριμένη σειρά (απόφαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1999, Lucaccioni κατά Επιτροπής, C-257/98 P, EU:C:1999:402, σκέψη 13).
- 49 Πρέπει καταρχάς να εξεταστεί η προϋπόθεση σχετικά με το υποστατό της φερόμενης ζημίας.
- 50 Όσον αφορά την προϋπόθεση αυτή, υπενθυμίζεται ότι η ζημία πρέπει να είναι «πραγματική και βέβαιη». Αντιθέτως, ζημία εντελώς υποθετική και αόριστη δεν γεννά αξίωση αποζημιώσεως (βλ. απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2011, Dufour κατά ΕΚΤ, T-436/09, EU:T:2011:634, σκέψη 192 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εντούτοις, η προϋπόθεση που αφορά τη βεβαία ύπαρξη ζημίας πληρούται εφόσον η ζημία επίκειται και μπορεί να προβλεφθεί με επαρκή βεβαιότητα, έστω και αν δεν μπορεί ακόμη να υπολογιστεί αριθμητικώς με ακρίβεια (βλ. απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2015, CN κατά Κοινοβουλίου, T-343/13, EU:T:2015:926, σκέψη 118 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 51 Επιπλέον, στον ενάγοντα εναπόκειται να προσκομίσει πειστικά αποδεικτικά στοιχεία, μεταξύ άλλων, ως προς την ύπαρξη της φερόμενης ζημίας (πρβλ. αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 2009, SELEX Sistemi Integrati κατά Επιτροπής, C-481/07 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2009:461, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 8ης Νοεμβρίου 2011, Idromacchine κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-88/09, EU:T:2011:641, σκέψη 25 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 52 Εν προκειμένω, η προβαλλόμενη από τη Meta ζημία συνίσταται στη μείωση των διαφημιστικών και των συνδρομητικών εσόδων η οποία, κατά την άποψή της, θα προκύψει από την «απαίτηση» που φέρεται να προβλέπεται από την προσβαλλόμενη γνώμη να παρέχεται στους χρήστες δωρεάν εναλλακτική επιλογή, επιπλέον της επιλογής μεταξύ, αφενός, της συγκατάθεσής τους να λαμβάνουν συμπεριφορική διαφήμιση και, αφετέρου, της πληρωμής για τη χρήση της οικείας υπηρεσίας χωρίς τέτοιου είδους διαφήμιση. Η Meta υποστηρίζει ότι η ιρλανδική αρχή προστασίας δεδομένων «θα θεωρήσει ότι είναι υποχρεωμένη» να επιβάλει την εναλλακτική αυτή, «με τον έναν ή τον άλλο τρόπο», ή θα υποχρεωθεί να το πράξει συνεπεία δεσμευτικής απόφασεως που θα εκδώσει το ΕΣΠΔ βάσει του άρθρου 65, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 2016/679.
- 53 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η ζημία αυτή στηρίζεται, αφενός, σε εσφαλμένη κατανόηση της προσβαλλόμενης γνώμης, η οποία, όπως διαπιστώθηκε, μεταξύ άλλων, στις σκέψεις 21 και 30 ανωτέρω, έχει σκοπό απλώς να παράσχει ένα πλαίσιο ανάλυσης του μοντέλου «συγκατάθεση ή πληρωμή» των μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών υπό το πρίσμα των κανόνων που θεσπίζει ο κανονισμός 2016/679 σχετικά με την εγκυρότητα της συγκατάθεσης και δεν προορίζεται να παράγει αφ' εαυτής δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα. Στηρίζεται, αφετέρου, σε μελλοντικά και αβέβαια γεγονότα, καθόσον το αν η ιρλανδική αρχή προστασίας δεδομένων θα αποφασίσει να εφαρμόσει με δική της πρωτοβουλία αυτό το πλαίσιο ανάλυσης ή αν το ΕΣΠΔ θα εκδώσει σχετική δεσμευτική απόφαση αποτελούν απλώς ενδεχόμενα.
- 54 Συνεπώς, η προϋπόθεση σχετικά με την ύπαρξη πραγματικής και βέβαιης ζημίας δεν πληρούται.
- 55 Επιπλέον, όσον αφορά την προϋπόθεση σχετικά με την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας, η προϋπόθεση αυτή αφορά την ύπαρξη αρκούντως άμεσης σχέσεως αιτίου προς αιτιατό μεταξύ της προσαπτόμενης πράξεως ή παραλείψεως των θεσμικών ή άλλων οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης και της ζημίας, της οποίας η απόδειξη απόκειται στον ενάγοντα, με συνέπεια η προσαπτόμενη πράξη ή παράλειψη να πρέπει να αποτελεί την καθοριστική αιτία της ζημίας (βλ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Ευρωπαϊκή Ένωση κατά ASPLA και Armando Álvarez, C-174/17 P και C-222/17 P, EU:C:2018:1015, σκέψη 23 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Πρέπει, δηλαδή, να αναζητηθεί αν η παρανομία την οποία αφορά η προκειμένη υπόθεση συνδέεται άμεσα με την αιτία της προβαλλόμενης ζημίας για να στοιχειοθετηθεί η ύπαρξη άμεσης σχέσης αιτίου-αποτελέσματος μεταξύ της προσαπτομένης στην Ένωση συμπεριφοράς και της προβαλλόμενης ζημίας (απόφαση της 20ής Ιανουαρίου 2010, Sungro κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, T-252/07, T-271/07 και T-272/07, EU:T:2010:17, σκέψη 49).
- 56 Ωστόσο, εν προκειμένω, προδήλως, δεν αποδεικνύεται τέτοια σχέση μεταξύ της προσβαλλόμενης γνώμης και της προβαλλόμενης από τη Meta ζημίας. Συγκεκριμένα, από την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε στις σκέψεις 20 έως 36 ανωτέρω προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη γνώμη δεν συνεπάγεται υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα, δηλαδή δεν παράγει δεσμευτικά αποτελέσματα. Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να είναι η αρκούντως άμεση αιτία της ενδεχόμενης μείωσης εσόδων την οποία η Meta ισχυρίζεται ότι θα υποστεί. Τέτοια ζημία θα μπορούσε να προκύψει άμεσα από εκούσια πράξη ή παράλειψη της Meta ή από ενδεχόμενες αποφάσεις που

- θα της επιβάλουν να προτείνει στους χρήστες δωρεάν εναλλακτική επιλογή, επιπλέον της επιλογής μεταξύ, αφενός, της παροχής της συγκατάθεσής τους να λαμβάνουν συμπεριφορική διαφήμιση και της πληρωμής για τη χρήση της οικείας υπηρεσίας χωρίς τέτοιου είδους διαφήμιση.
- 57 Το σύνολο των αιτημάτων που υποβλήθηκαν λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης πρέπει συνεπώς να απορριφθούν ως προδήλως αβάσιμα, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί η προϋπόθεση σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτόμενης στο ΕΣΠΔ συμπεριφοράς.
- 58 Ως εκ τούτου, η προσφυγή-αγωγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.
- 59 Υπό τις συνθήκες αυτές, παρέλκει η έκδοση αποφάσεως επί των αιτήσεων παρεμβάσεως του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της εταιρίας αμερικανικού δικαίου Chamber of Progress.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 60 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Meta ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του ΕΣΠΔ.
- 61 Επιπλέον, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 144, παράγραφος 10, του Κανονισμού Διαδικασίας, αν η δίκη επί της κύριας υποθέσεως τερματιστεί πριν ληφθεί απόφαση επί της αιτήσεως παρεμβάσεως, όπως εν προκειμένω, ο αιτούμενος την παρέμβαση και οι κύριοι διάδικοι φέρουν έκαστος τα σχετικά με την αίτηση παρεμβάσεως δικαστικά έξοδά τους. Δεδομένου ότι οι αιτήσεις παρεμβάσεως δεν κοινοποιήθηκαν στη Meta και στο ΕΣΠΔ και ότι, ως εκ τούτου, οι εν λόγω αιτήσεις δεν μπορούσαν να προκαλέσουν έξοδα στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να οριστεί ότι το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Chamber of Progress φέρουν, έκαστος, τα δικαστικά τους έξοδα σχετικά με τις αιτήσεις παρεμβάσεως.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δέκατο τμήμα)

διατάσσει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή-αγωγή ως εν μέρει απαράδεκτη και εν μέρει προδήλως νόμω αβάσιμη.**
- 2) Παρέλκει η έκδοση αποφάσεως επί των αιτήσεων παρεμβάσεως του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Chamber of Progress.**
- 3) Η Meta Platforms Ireland Ltd φέρει τα δικαστικά έξοδά της, καθώς και τα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων.**
- 4) Το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Chamber of Progress φέρουν έκαστος τα σχετικά με τις αιτήσεις παρεμβάσεως δικαστικά έξοδά του.**

Λουξεμβούργο, 29 Απριλίου 2025.

Ο Γραμματέας
V. Di Bucci

Η Πρόεδρος
O. Porchia